

VĚSTNÍK

*Informační Orgán Československé národní rady americké.
2137 S. Lombard Ave., Cicero, IL 60804-2037
Redaktorka - Olga Kovářová
Telephone 708 656 1117 Fax 708 656 5611
BŘEZEN- DUBEN 1998*

Dr. Karel Steinbach vzpomíná T.G. a Jana Masaryka

Mé první setkání s prezidentem Masarykem bylo v Útulku na Štvanici, kam přišel na přání své dcery Alice, která byla předsedkyní Červeného kříže. Náhodou se právě, když prezident vešel, narodil kluk a porodní asistentka ho zrovna vážila. Masaryk se zastavil, dívá se na to a povídá: "Vida, sotva se narodil a už je vážený pán."

Starý pán měl vůbec víc smyslu pro humor, než se obecně vědělo. Nejvíce se to snad projevovalo, když byl mezi pátečníky. Mezi těmi se totiž cítil jako doma, jako by byl jeden z nich. Na jednom takovém pátečním setkání k němu přišel Karel Poláček, že by měl velkou prosbu. "Naše Jiřina se nechtěla učit, a tak jsem jí slíbil, že když bude mít vyznamenání, že jí ukážu pana prezidenta. A ona se opravdu začala učit, dotáhla to na vyznamenání a teď je dole na zahrádce." Když prezident ochotně svolil sejít ta dvě poschodí na zahrádku, byl Poláček celý bez sebe radostí, protože už viděl, jak bude Jiřinka hrdá na to, že jí sám pan prezident bude blahopřát k tomu vyznamenání a taky k tomu, jakého má tátu vynikajícího spisovatele. Jenže pan prezident sice poklepal Jiřince na rameno, ale řekl: "Děvčátko, ten tvůj táta, to je pěkný špína. To je jako to bývalo u nás na vsi. Když chtěli rodiče něco dát klukovi k biřmování, dali ho ostříhat."

Viděl jsem prezidenta ještě při několika dalších příležitostech, ale víc toho o něm ví ovšem hlavně od Jana. Už jsem se myslím zmínil o tom, že se Jan "taty" bál. "On se na mne dívá ze všech výkladních skříní," postěžoval si mi jednou. Ale především otce miloval a nesmírně si ho vážil.

Jednou, když byl trochu na měkko, mi Jan vyprávěl, jak jel otce přivítat na hranice, když se TGM vracel do samostatného Československa. Já byl tehdy v Praze, zažil jsem všechnu tu slávu a dodnes vidím prezidenta, jak provázen legionáři projíždí pražskými ulicemi, kde mu všichni mávají a uvítanou a mnozí dojetím pláčí a poklekají okraji silnice. Pro nás všechny to byla krásná ale Jan mi vyprávěl, že si tehdy, když přijel na hranice, aby objal po létech svého otce, a musel se o něj najednou dělit s celým tím jásajícím davem, uvědomil, že teď, sotva ho našel, ho vlastně také zase ztrácí, protože jeho "tata" se teď stal otcem celého národa. Chorá jeho matka byla v té době už dlouho ve Veveřslavíně. Proto jsem dobře rozuměl, proč se v tomhle veselém člověku někdy objevilo také dost smutku.

Úryvek z knížky "Svědectví téměř stoletý"

**Prosíme oznamte včas
změnu adresy**

K ZAMYŠLENÍ

Ve dnech 13. až 15. 3. 1939 prohrály demokratické síly předmnichovské ČSR boj s fašismem, který začal již v roce 1938.

- 29. 9. 1938** V pohraničí Čech a Moravy žijící německé menšiny, používající všech mezinárodně uznávaných menšinových práv, uměle rozeštvané Hitlerovým fašismem, pod vedením Henleina, se protistátně domáhají "Heim ins Reich". Po nedodržení spojeneckých smluv Británií, Francií a SSSR, je ČSR mnichovským diktátem z 29. 9. 1938 donucena vydat Hitlerovi Sudety, s vystěhováním svých rodin.
- 6. 10. 1938** Žilinská dohoda. Po tajných vyjednáváních Hlinkovců i s Henleinovci a po dohodě Ďurčanského a Tisa s Hitlerem vyhláší Slovenská matice jednomyslně autonomii Slovenska, s vládou Tisovou. Slovensko vykazuje ze Slovenska ihned všechny Čechy a Moravany — zaměstnance státní a veřejné správy na základě Vídeňské arbitráže, (3. 11.) obsazuje Maďarsko jižní část Slovenska a celou Podkarpatskou Rus.
- 13. 3. 1939** Po tajných jednáních: Tuka—Göring, (6. 2.), Tuka—Hitler (12. 2.), Čarnogurský ve Varšavě, Tuka v Budapešti (8. 3.) aj., dochází dne 13. 3. 1939 k poslednímu jednání Tisa a Ďurčanského s Hitlerem v Berlíně. Tiso říká Hitlerovi: Na Slováky se můžete vždy spolehnout. Vyhražuje si jen podmínku uznání dohody slovenským sněmem — 14. 3. 1939.
- 14. 3. 1939** Slovenský sněm jednomyslně odhlasuje Tisovu dohodu s Hitlerem o odtržení Slovenska od ČSR a vyhláší samostatný slovenský stát (od 14. 3. 1939 až do 9. 5. 1945). Děje se to se souhlasem většiny občanů Slovenska. Žádné protestní projevy se nevyskytly, demokrati mlčeli.
- 15. 3. 1939** Den po vyhlášení samostatnosti Slovenska okupuje Hitlerova armáda okleštěný zbytek ČSR — konec ČSR.
- 23. 6. 1941** Slovensko jako spojenec Hitlera vyhláší válku SSSR a vysílá svoje vojsko na frontu. Na podzim 1941 ještě Slovensko vyhláší válku Británii a USA.
- 1942** Deportace 58.000 vlastních občanů — Židů do Hitlerových likvidačních koncentráků.

— *Převzato: LN, 13. března 1991*

František Langer:

JEHO ÚSMĚV (T. G. MASARYK)

Leckdo z nás měl štěstí setkat se s ním několikrát ve svém životě. A ten, kdo měl takové štěstí, shledá, že se nedívá už na svůj život jako na souvislý řetěz událostí, ale jako na několik málo kapitol, jejichž středem je právě chvíle, kdy jej slyšel, mluvil s ním.

A tak si čtu svůj život kapitolu po kapitole, až se zastavuji u velké kapitoly na Ukrajině v Polonném, kde přehlíží své revoluční pluky, mluví k vojákům s řečnictvím a potom odpovídá trpělivě a ochotně na desítky jejich dotazů. A tehdy jsem po prvé pozoroval úsměv, který se na jeho tváři co chvíli rozprostřel.

Jeho úsměv! O několik měsíců později jsem jej zažil sám pro sebe. A pak jsem ten úsměv viděl ještě několikrát v životě, raduji se nyní lakotně a sobecky, že tolikrát, mnohokrát.

Při úsměvu se veselost začala šířit z očí, které maličko přivřel a jakoby prodloužil, a rozlévala se odtud rychle, jako tenké praménky, po celém jeho obličejí. Praménky vyjádřil vějířek drobných vrásek kolem vnějších koutků očních, který houpl a prohluboval se, až se úplně rozložil po spáncích. Dvě nebo tři hlubší vrásky pak odtud seběhly v oblouku dolů. Ústa se maličko pootevřela, horní ret se nadzvedl a podkryl zuby. I nos se na špičce pohnul, protože se citlivě chřípí střídavě rozvíralo a svíralo, takže se obyčejně panu prezidentovi sesunul i skřípec. Po stranách kníru se také vytvořily záhyby a poněkud zvýšily a zaoblily tváře. A tak při úsměvu se usmíval celý jeho obličej, žádné místo na něm nevynechalo jeho odraz. Byl to úsměv naplno, který ukazuje jeho duševní libost, a že se usmívá nejen povrch, ale i celý duch a srdce.

Ten úsměv svítil, obšťastňoval svou bezprostředností, byl to hezký úsměv, dařící se jako hezký pohled, plný přívětivosti a lidské sdílnosti. Jím skončil každou přísnou oficiálnost, zmírňoval ostych, povzbuzoval rozpačitě. Jím děkoval za všechny projevy lásky a jím je oplácel.

Proto jste ten úsměv, bratři legionáři, tak často zahlédli. Každé setkání nebo dokonce rozhovor s ním, vzpomeňte si, když jste pochodovali před ním v řadě nebo stáli v houfu, když jste mu vzdávali hold a projevovali lásku, byl zakončen jeho úsměvným pohledem, který pak vyvolal dojaté úsměvy i na vašich poctivých obličejích. Proto jste se vždy s ním rozcházelí dvojnásob šťastni i spatřením svého starého vůdce i jeho úsměvu, který byl osvěžením jeho legionářské víry v něho, v jeho a vaše dílo a v budoucnosti nás všech.

Vzpomínejte na jeho úsměv, který nám vrací ve vzpomínkách jeho celého.

(Z knihy Dni žalu, 1937.)

Úryvek z "Hovory s Janem Masarykem"
(Viktor Físchl)

Jan Masaryk se často znovu a znovu vracel v rozhovorech k nutnosti lásky mezi lidmi. "Kdyby se tak lidi měli jen trochu víc rádi," řekl mi Masaryk víc než jednou. "Kdyby si jen vždycky včas uvědomili, že ten druhý měl taky mámu, že ho bolí kuří oko zrovna tak jako mě a že má stejný strach, když mu stůně děcko. Kdyby si každý chtěl uvědomit vždycky, že ten druhý je taky člověk, že jsme vůbec všichni lidi a ne obludy, tak by mohl na světě být ráj. Jenže lidi právě nejsou lidi, to je ono."

"To máte tak. Já se někdy ptám, proč jsou lidi taková zvířata. Lidi jsou hrozně zlí. Kdepak zvířata! Nejvýš dravci. On by každého druhého nejradši utopil na lžíci vody. Já se vám někdy zrovna stydím, že jsem se narodil jako člověk. Já pořád nemůžu věřit, že si Pámbů opravdu myslí, že člověk je jeho majstrštyk. Obraz boží! Dejte pokoj! Opice! Opice jsme a nic jiného. Opice, co šplhají pořád výš a výš a žárlejí, aby některý šimpanc navylez' na vyšší strom, na kterém je o kokos víc. Žárlivé, nafoukané, ješitné, netaktní, nedůstojné, bezohledné opice. To jsme. Já poznal v životě moc lidí. Věřte mně, já jsem někdy zoufalý. Mně se chce vždycky kleknout na kolena a zpívat aleluja, když se sejdu s člověkem, který si nemyslí, že se svět točí kolem jeho pupku. On je každý přesvědčený, že je důležitější, než všemohoucí Pámbů. Každý si myslí, že záleží jenom na něm. Víte, nejslušnější, nejdůstojnější lidi jsou ti malí. Ti jediní si nemyslí, že Galilei byl blázen a že se svět ve skutečnosti točí kolem nich.

IN MEMORIAM

Dlouholetý člen odbočky
M.R. Štefanik
Ernest P. Prossnitz
zemřel 24.ledna 1998
Čest jeho památce!

.....

Dlouholetý člen ČSNRA
exilový básník
Ilja Jaroslav Kovář
zemřel 25.března 1998
Čest jeho památce!

.....

Za generámem, předsedou
ČSNRA dr. M. Ferjenčíkem.
Dr. M. Ferjenčík zemřel
před 10 roky 4.března 1988.
Jeho zasloužilá práce v
odboji, politice a v exilu
je příkladem nám všem.
Vděční členové ČSNRA stále
vzpomínají!

.....

*Telefon, zvonky, radia,
vesmír je drátů plný.
Takhle se svetr začíná:
dva dráty, klubko vlny.
Klubko je malý, měkký svět,
člověk v něm bolest necítí.
Lépe je plést a nemyslet.
Život je hrozně spleťtý.*

ČESKOSLOVENSKÁ NÁRODNÍ RADA AMERICKÁ

Mezi novějšími krajaný přistěhvalci do Spojených států převládá názor, že v Americe byla organizace odbojového hnutí za první války světové prací poměrně snadnou. "Byla válka a měli jste Masaryka." Tu poznámku jsem slyšel z exilových kruhů mnohokrát. Skutečnost však je jiná. Nejpádnejším vyvrácením názoru výše zmíněného je holá skutečnost, že ústřední organizace odbojová, Československá národní rada, vznikla ne na počátku, ale na samém sklonku války. A prof. T. G. Masaryk, vůdce odbojového hnutí, nebyl valné části krajanů dlouho přijatelný už z důvodů konfesijních a měl oposici i v táboře svobodomyšlném. Mezi Slováký pak, za něž mluvila Slovenská liga, na počátku převládal úplně směr, jenž očekával osvobození Slovenska se strany ruské, nikoli ze západu, za který mluvil Masaryk.

Naše krajanská obec byla před první světovou válkou silně roztržštěna. Atomisace její byla bezmála taková jako nynějšího exilu. Byla, jak se mnohým zdálo, nepřeklenutelná propast mezi svobodomyšlnými, kteří tvořili asi 60 procent krajanů, a mezi katolíky. I svobodomyšlný tábor byl rozložen v několik skupin navzájem soupeřících. Samo Sokolstvo rozděleno bylo na Sokol modrý (Národní jednotu sokolskou) a červený (Župu Fuegner-Tyršovu) a mimo ně existoval Sokol dělnický, Děln. těl. jednoty a Sokol katolický. V kruzích podpůrných jednot pak dosud byly živý nedobré vzpomínky na rozkol jednoty ČSPS v r. 1897, z níž tehdy odstoupily jednoty západní a texaská a tyto vzpomínky bránily spolupráci těchto největších organizací krajanských. Nade vše zle pak působila okolnost, že Spojenci na počátku války byli na bojištích poráženi a očekávat osvobození národa od strany prohrávající zdálo se i mnohým předním činitelům v krajanském životě, kteří znali vojenskou sílu Německa, pošetilostí a politickou krátkozrakostí.

Odbojové hnutí vzniklo spontánně. Na vypovězení války Srbsku reagovalo československé Chicago již v den vyzpovězení války mohutnou manifestací v Plzeňském parku a hned v prvních dnech války tvořeny pomocné výbory pro Srbsko. První popud k akci politické vyšel z Omahy, kde red. Jan Janák uveřejnil první výzvu pro sbírky na akci politickou již 12. srpna 1914. Dne 2. září svolána společná schůze Vrázovy Česko-americké národní rady, Česko-americké tiskové kanceláře Vojanovy a Pomocného výboru J. F. Štěpiny, již předsedal Jan Červenka a jež obelána "za účelem splynutí výše psaných těles k soustředěnější práci ve prospěch staré vlasti po dobu války." Na této schůzi utvořeno bylo České národní sdružení v Americe, jež na konferencích v New Yorku v lednu a v Clevelandu v březnu konaných za účasti zástupců Chicaga, Clevelandu, New Yorku, Detroitu, Baltimore, Bostonu, Cedar Rapids a Omahy stalo se organizací celoamerickou. Do dubna 1915 zapojily se do ústředny její v Chicagu všechny velké i menší jednoty podpůrné, Sokolstvo a hnutí socialistické. Předsedou zvolen byl dr. L. Fisher, tajemníkem Karel Vinklárek, jenž brzo vystřídán byl dr. J. S. Vojanem a Josefem Tvrzickým; orga sátořem pak po svém příjezdu do Ameriky v r. 1915 Vojta Beneš, jehož přičiněním zorganizovány byly odbočky CNS po celé Americe a Kanadě. Koncem války mělo ČNS 16 krajanských výborů a 320 odboček. V prvních letech války bylo hlavní oporou T. G. Masaryka jak po stránce finanční tak politické.

První součinnost mezi Čechy a Slováký navázána byla na konferenci, konané v Clevelandě 23. září 1915, které se zúčastnili zástupci Českého národního sdružení a Slovenské ligy. Předsedal jí Albert Mamatey, předseda S.L., českým tajemníkem byl Josef Martínek, slovenským dr. Štefan Osuský. Na této konferenci byla přijata tak zv. Clevelandská dohoda, v níž se strany slovenské byl opakován požadavek autonomie Slovenska, převzatý z memoranda, své doby adresovaného uherské vládě. Od té doby ČNS a S.L. volně spolupracovaly, aniž by však byly vytvořily společnou organizaci.

Čeští katolíci utvořili si na počátku války Cyrilometodějský pomocný fond, ale do r. 1917 se odbojového hnutí až na několik výjimek neúčastnili. Teprve 16. května 1917 utvořili svou vlastní odbojovou organizaci pod jménem Národní svaz českých katolíků, jejímž nejčinnějším odbojovým pracovníkem stal se Rev. Oldřich Zlámal, jehož úsilím se podařilo navázání součinnosti s Českým národním sdružením a Slovenskou ligou. A teprve 12. února 1918 všechny tři jmenované složky spojily se na konferenci, konané v Chicagu, v organizaci pod jménem Československá národní rada pro Ameriku, odbočku to Československé národní rady evropské, které stál v čele prof. T. G. Masaryk.

Československá národní rada pro Ameriku byla zprvu sdružením velmi volným, bez jednotné organizace. Její tři složky dohodovaly se o společném postupu, jakož i o kvótách na společné podniky na konferencích svých zástupců, z nichž nejdůležitější byla konference v Pittsburghu koncem května 1918, na niž uzavřena byla známá Pittsburghská dohoda, jež korigovala dohodu clevelandskou. V únoru 1917 založena byla měsíční revue The Bohemian Review, redigovaná dr. J. F. Smetánkou a financovaná Čes. nás. sdružením; po skončení války přejmenována byla na The Czechoslovak Review. Většina publikací propagačních financována byla ČNS.

K vytvoření jednotné organizace se stálou úřadovnou a jednotným vedením došlo až na podzim 1918. Na zasedání zástupců Českého národního sdružení, Slovenské ligy a Národního svazu českých katolíků, konaném 17. října 1918 v Clevelandu, jež stalo se ustavující schůzi její, zvoleno bylo úřednictvo v tomto složení: předseda prof. Bohumil Šimek (ČNS), místopředsedy Albert Mamatey (S.L.) a Rev. Ino. Kestl (NSČK), tajemníkem Vojta Beneš (ČNS) a pokladníkem Andrej Shustek (S.L.). Jméno pozměněno na Československou americkou radu (v anglickém znění The American Czechoslovak Board, aby nebyla ztotožňována s Československou národní radou Masarykovou, jež zatím uznána byla Dohodou za československou vládu de facto). První zasedání předsednictva konalo se v Chicagu 27. října, právě den před převratem v Praze. Z účastníků ustavující schůze Nár. rady jsem na živu už sám.

Formálně Československá americká rada se skládala ze dvou složek: české a slovenské. Českou pod jménem České národní sdružení tvořila Čes. nár. sdružení a Národní svaz českých katolíků; slovenskou Slovenská liga.

Americká obec sokolská pozvala toto světoznámé hudební těleso k účasti na XVIII. Sokolském sletu v Chiagu. *40-členná hudební kapela vystoupí na velkém koncertu v Auditoriu Vyšší školy Morton-East, 24th Str. a Austin Blvd. v Ciceru ve čtvrtek večer 24. června t.r.* Bude to mimořádná kulturní událost sletového týdne. Dále bude Kolínská hudba účinkovati o sletu v neděli odpoledne. Nenechte si ujít jedinečnou příležitost a zajistěte si vstupenky na koncert, o který je již dnes velký zájem v úřadovně Americké obce